

ŞÖHRƏT SƏLİMBƏYLİ

TERRORİZM

qan çilənən torpaqlar

III kitab

"Azərbaycan bayrağı" ordenli Şahid Həbibullayevin
həyatından ştrixlər

«AVROPA» NƏŞRİYYATI BAKI. 2010

ŞAHİD

(lirik-fəlsəfi poema)

**"Azərbaycan bayrağı" ordenli kavalər Şahid
Həbibullayevin odisseyası**

PROLOQ

Bir kərə yüksələn bayraq,
Hürriyyətlər doğdu səni.
Bir kərə yüksələn bayraq,
Əsarətlər boğdu səni.

Qılınc vuran qolumuzsan,
Sən azadlıq yolumuzsan.
Simurq kimi doğulmusan,
Bir kərə yüksələn bayraq.

Topla yenə gücümüzü,
Yenilməyən əzmimizi.
Nəsil-nəsil qaldır bizi
Bir kərə yüksələn bayraq.

I HİSSƏ:

1. YOL

Qafqazdan çağlayan
Daşağıl kimi,
Azadlıq eşqilə
yaşayır Muxas.
Bu günü, sabahı,
əslı, qədimi
Şərəflə çiyində
daşıyır Muxas.

Dağlar ətəyində
cənnət Oğuzun
Hər daşı, kəsəyi
“Oğuznamə”dir.
Nigardır, Həcərdir
gəlini, qızı,
Hər Oğuz ərəni
bir Şahnamədir.

Zirvəsi qartallı
uca dağların
Hər məğrur igidi
bir sal qayadır.
Yurda halal etmək
öz haqqın, varın.
Dədədən-babadan
qızıl qaydadır.

Sərin bulaqların
ayna üzündə
İsmətli qızların
əksi parlayır.
Daşağıl boyunca
lilpar ətrində
Gözəllik dünyaya
məhəbbət yayır.

Oğuz dara düşsə,
topdan, tufəngdən
Öncə bayatılar,
laylalar dinər.
Ərənlər dərs alıb
şirdən, pələngdən;

***ƏDALƏT SUSANDA,
QAYALAR DİNƏR...***

Hər qadın ürəyi -
öz halal əri
Hər kişi sevgisi -
öncə yurdadır.
Oğuzda soruşsan
bəy ərənləri
Hər qapı səslənər:
"Burda, burdadır!.."

Bəyaz qar örtülüb
ağ örpək kimi

İsmətli dağların
gəlin başına.
Beşikdə körpənin
bir örnək kimi
Müridlər köçüblər
qan yaddaşına.

Daşağıl boyunca
atlı keçiblər
Mürid Şeyx Şamil,
Şeyx Məhəmməd...
Burda igidlərin
atası-Hünər!
Burda şəhidlərin
anası-Cənnət!

Coşqun sularında
dağ çaylarının
Müdrək Şeyxlərin
səbiri daşar.
Dağlar ölkəsinin
dolaylarında
Mərd Hacı Muradın
harayı yaşar.

Burda hər bulağın
könül nəğməsi,
Hər daşın məhəbbət
nağılları var.

Hər Oğuz elinin
öz əfsanəsi,
Hər evin Şahid tək
oğulları var.

Millətin misilsiz
sərvət-varıdır,
Qoruyan oğullar,
quran oğullar.
Allahın yerdəki
sütunlarıdır -
Sözünün üstündə
duran oğullar.

Gəl əziz oxucum, birlikdə çıxmaq
Şahidin ömrünün səyahətinə.
"Oğuz" dastanından incilər yığmaq -
Qoşulaq Xan Qazan şücaətinə.

Arzular ürəyi yollara çəkər,
O, yol mühəndisi olmaq istədi.
Həyat bir uzun yol, tale bir təkər,
Məqsəd finişəcən getməkdir! - dedi.

RİCƏT

Bu qartal atlaslı Azərbaycanın
Qartal qanadını gərdiyi yoldur.
Azadlıq bayrağın başının üstə
Günəştək tarixə sərdiyi yoldur.

Xəzərin ən dərin qatlarındadır
Bir millət, xalq kimi bizim təkimiz.
Biz qədim dünyayıq - "Əhdi-cədidən",
Altaydan, Şumerdən gəlir kökümüz.

Böyüklük ummadıq, böyük doğulduq
Öz doğma yurdumuz, öz elimizlə.
Tarixlər yarandı əməlimizdən,
Biz tarix yazmadıq öz əlimizlə.

Yollar uzandıqca arzu böyüyər -
Fəhləlikdən gələn bir rəhbər oldu.
Ağac bar verdikcə başını əyər
Ona dağlar qədər hörmət qoyuldu.

Şahidim bu çətin həyat yolunda
Tanındı pak adı, əməli ilə.
Dünyanın gücünü duyub qolunda
Yaratdı taleyin öz əli ilə.

...Birdən çərxi-fələk döndü geriye -
Aydın fəzaları buludlar aldı.
Kreml uyduqca şər erməniyə -
Qızıl imperiya rəsmən dağıldı.

Çox qısa dönəmdə ara qarışdı,
Süd ağla ən zülmət qara qarışdı.
Hər bir fərd, hər millət üz-üzə durdu -
Kimisi vuruldu, kimisi vurdu...

OYUN

Cəllad qurbanına qonaqlıq verir,
Kabab oyundadır, köz oyundadır.
Vədəbaz kürsüyə sinəsin gərir--
Söhbət oyundadır, söz oyundadır.

Xalqa loğman olub hər ruhi xəstə,
Məsciddə oturub şeytanlar bəstə.
Siyasət qurulub vədlərin üstə--
Hamam oyundadır, qoz oyundadır.

Matəm dəli üçün əsl toy-düyün,
Başsızlar qatırlar başın millətin.
Vətən ruletkada fırlanır hər gün:
Əyri oyundadır, düz oyundadır.

Əğyar cəzb eləyir hər ölkər yarı,
Doğruluq üz tutur hiyləyə sarı.
Şouya başlayıb el sənətkarı --
Kaman oyundadır, saz oyundadır.

Başsızlar baş olur "başçı" işində
Qarğa büsat qurur qartal leşində.
Ər qürbət ellərdə "çörək peşində"--
Arvad oyundadır, qız oyundadır.

Həqiqətin yeri xülyələrində,
Qardaşdan irəli yenə qarındır.
Meydanlar siyasi "peşkalarındır" -
Butulka oyunda, paz oyundadır.

QIRMIZI mafiya görür işini--
Məhkəmə qururlar Azərbaycana.
Qıcardıb Qıdıyan köpək dişini
Bakı, Naxçıvan, Qax, Gəncə, Şirvana...

Qanuna sığışmaz, hüquqa gəlməz
Bu məlum oyunlar, məchul oyunlar.
Kremlə zəfərlər gətirə bilməz
Balayan beyinli cahil oyunlar.

2

1988-89-cu illər Şahid Həbibullayevə qarşı saxta cinayət işləri - №019009 (*SSRİ DTQ-sı*), №18 67870-89 və №18-67801-89 (*SSRİ Baş prokurorluğu*) açılır. O, DTK istintaq təcridxanasına salınır.

DÜŞÜNCƏLƏR

Nədən tale qovur bir qaçqın kimi
Özümdən, dünyadan, zamandan məni?
Sevincə yetməyə atıb dərd, qəmi
Həyat məhrum edir imkandan məni?

Tutubdur zalımlar sağla solumu,
Zəncirlər sarıbdır əjdər qolumu.
Çəkib uçuruma həyat yolumu
Tale təcrid edib sükandan məni.

Cəlladlar zülmədən keflərə uyur
Nə şərdən usanır, nə qandan doyur.
Hakimlər vicdanın hərraca qoyur,
Çıxarın bu mürdar dükandan məni.

Yolumda minlərcə köpəklər hürür,
Xəyanət dövrəmə tələlər hörür.
Sinəmdən iblisə nifrət püskürür
Tanıyın bu sönməz vulkandan məni.

Üz-üzə qoyulur
 bu "məhkəmə"də
Qardaş qardaş ilə,
 dost da dost ilə.
Qarışıq zamanda,
 məhkum ölkədə
Böhətanlar qiyamdır,
 Vicdan -Bastillə.

Vətənin tarixi ahu-zarıdır,
Millətin inamın qıran oğullar.
Tanrının Yerdəki sütunlarıdır,
Sözünün üstündə duran oğullar.

Evlər alışanda, ciyər yananda
Qurunun odları tez yaşa keçir.
Zamanə doğrunu ayaqlayanda
Qorxaqlar, yaltaqlar tez başa keçir.

RİCƏT:

Hərdən soruşuram mən öz-özümdən:
Taleyin yolları haradan keçir?
Aslanlar, pələnglər niyə güllədən,
Çaqqallar, tülkülər aradan keçir?!

Ümid bağlamaram quru minnətə,
Bilet aramaram hazır cənnətə.
Tarixə yazılan şana-şöhrətə,
İsgəndərin yolu Daradan keçir.

Həyat çox gözəldir:
baxsan uzaqdan.
Qorun yaxındakı şərdən,
nahaqdan!
Həqiqət yolunu küncdən, bucaqdan,
Yalanlar meydanı
paraddan keçir.

Hərdən bir, oxucum, soruş özündən:
Nələr gizlətmisən sən öz gözündən?
Şairin incimə acı sözündən -
Tarix ac kağıza qaradan keçir.

...Cənab Morozovun qədəmlərilə
Şimaldan ayazlar, şaxtalar gəlir...
Qıdılyan-İvanov birgə şərilə
Qandallar, medallar, noxtalar gəlir.

Tfu, məntiqə, mahiyyətinə,
A saxta "qardaşlıq", a "dostluq" sənin.
O gündə başına, mis sifətinə,
Yazılıb əbədi quduzluq sənin.

Qeyrət azalanda, ar tükənəndə
Torpağı çayırtək xəyanət basır.
Hünər meydanında ər təklənəndə
Dünyanı, ölkəni cinayət basır.

Qızıl imperiya xas oğulları,
Qanun pərdəsilə salır məhbəsə.
Həməzələr uydurub boş nağılları,
Qoç Koroğluları alırlar həbsə.

Məmləkət bölünüb iki hissəyə:
Acı yeyənlərə, bal yeyənlərə.
Nəmər paylanılır tülkü hissəyə -
Qıdılyan oynunda xal yeyənlərə.

Tarixin gözləri kor olub daha,
Haqqı tapdalanmış insanı görmür.
Bu gündən bir körpü yoxdur sabaha -
Gözlər işıqucu imkanı görmür?

167-nin birinci qismi
Bax, budur - Şahidin cinayət işi.
Qumara qoyulub hər kəsin ismi:
Üz-üzə durubdur 10 nəfər kişi.

DTK. Bir sayılı Ölüm kamera -
Doqquz ay işgəncə, əzab, iztirab.
Budur texnotron Qorbaçov era:
85 cildlik bir ittiham-kitab.

Budur "Azadlığın" ilk səhifəsi -
Erməni-azərtürk durub üz-üzə.
Bürüyüb dünyanı haqqın naləsi -
Yalan hökm oxuyur doğruya, düzə.

RİCƏT

Hər diktator doğuran ölkədən, xalqdan
Tarix istibdadla intiqam alır.
Böyük yalanların üstə uzaqdan
Qranit heykəllər kölgəsin salır.

Hökm edir Xeyirə hər yerdə Yaman,
Bahadır taxıldan çürümüş saman.
Məchul bir nöqtədə dayanıb zaman
Müstəbid gəncləşir, millət qocalır...

Xalqın hər hüququ, haqqı boğulur,
Hətta mələklərdən İblis doğulur.
Ucalıq yıxılıb yerlə bir olur,
Alçaqlar Günəşə, Aya ucalır.

Həmzə Koroğlunu qovur meydanda,
Dağdan tərə qalır cəmi bir anda.
Ağıl sürgün olur, hünər-zindanda,
Zöhhak başlar yeyib qüvvə, güc alır.

85 cildlik bu İttiham-Şərin
Hər sözü, kəlməsi iftira saçır.
Üstü açılmayan "cinayətlərin"
Üstünü yalanlar, böhtanlar “açır”.

Həqiqət heç zaman yarımçıq olmur,
Haqqın əzəməti bütövlüyüdür.
Yalanlar heç zaman iri doğulmur:
Böhtana uyanlar onu böyüdür.

Kəpənək tək, yarpaq tək
küləklə bir əsənlər,
Ömrünün günlərini
bir təsbehə düzənlər
Azadlıqdan uzaqdır.

Onun-bunun fikrinə
quşqusuz "hə!" deyənlər,
Əqidəyə, məsləkə
uniforma geyənlər,
Həyat acılarını
çörək kimi yeyənlər
Azadlıqdan uzaqdır.

Dalğaların cəngindən
dibə qaçan balıqlar,
İstibdadın zəhmindən
qorxan kölə - yazıqlar,
Avaralıq eləyən bütün
başıpozuqlar
Azadlıqdan uzaqdır.

Dovşan tək qorxaqlığı
düzənlüyə yayanlar,
Özünü düşməninə
aşağıda sayanlar,
Azadlığı uğrunda
hər an vuruşmayanlar
Azadlıqdan uzaqdır.

Səadəti özgənin
əlindən pay alanlar,

Cəlladın qarşısında
rəhmə möhtac qalanlar,
Ümidini özündən başqasına
salanlar
Azadlıqdan uzaqdır.

85 cildlik bu İttiham-Şərin
Hər sözü, cümləsi iftira saçır.
Üstü açılmayan "cinayətlərin"
Üstünü yalanlar, böhtanlar “açır”?!

Gizli məramı var Baş müstətiqin
O, türkün məhvinə yollar arayır.
Salıb tank gücülə işə məntiqin
"Böyük Hayastana" dollar arayır.

Aldanır oyunda məhkəmə əhli,
Gərdundan xəbərsiz məzhəkə əhli.
Baxır məzhəkəyə qəzəblə Şahid,
Bu qanlı tarixə o canlı şahid.

Baxır ər sözündə dil qıranlara,
Yalanın önündə mil duranlara.
Baxır satqınlara, nakişilərə,
Nifrəti, qəzəbi dönür şeirə.

Təpədən dırnağa qəlpəsən, saxtasan,
Yoxdur prinsipin, ər sözün sənin.
Sabun köpüyüdür, kül tüstüsüdür,
"Kişi"tək verdiyin hər sözün sənin.

Çoxmuş yabanılıq insan “sortunda”
Gör kim lövbər salıb “Bakı portunda”?!
Bir kişi oğlusan öz pasportunda -
Bir arvad oğludur tərs üzün sənin.

Çaqqallar tac qoyub,
şir palanlıdır.
Zatın itirmişlər
adlı-sanlıdır.
Dəhrin hər gecəsi
ikicanlıdır -
Bilinməz nə doğar
gündüzün sənin.

Bilmədiyın yola göz yumub getmə,
Hər ovun üstünə tez cumub getmə,
Tam dəvə cinsisən, aslanlıq etmə -
Hazırdır belində hürgücün sənin.

Tazı yaxşı bilir ovun iyini,
Çobana güləbdır atın peyini.
Burax bilmədiyın dəlləkliyini -
Özünü kəsəcək ülgücün sənin.

Dədələr: "Dişə-diş! Qan, -deyib, - qana!"
Yetirər mərdləri ölümlər şana.
Həyat bir savaşıdır,
girmə meydana -
Həm ağılın yoxdur,
həm gücün sənin.

Qırılıb qeyrətin qanadı, dizi
Boğur alovları ocağın hisi.
Sənin qaranquşun xəzan elçisi -
Ayaz, qar gətirir nərgizin sənini.

Qlobal fırlıdaq təzə başlayır
"Qıdılyan-İvanov, Morozov"-gediş.
Qorbaçov dünyaya iblislik yayır,
Çərxi-fələk edir tərsinə gərmiş.

...Şahid öz əlilə açıb qapını
Qayıdır vəzifə başına təkrar.
“Meşəni məhv edən balta sapını
Özündən düzəldər mahir ustalar”.

Qayıdır üzünə durmuş kəslərin
Gözünün içinə yenidən baxa.
Allah da kərimdir: quyusu dərin.
İnsan ümid ilə gedər sabaha.

Qlobal fırlıdaq - Qorbaçov Mişa...
Qoyulur üz-üzə hər fərd, hər millət.
Yenidənqurma əsl "komik" tamaşa:
Pərdə arxasında qanlı cinayət.

Çıxıb məcrasından dəli sel kimi,
Yurddan qürbətlərə axır adamlar.
Ölkə "Titanik"tək batan bir gəmi -
Ölür fəlakətlə fağır adamlar.

Qaçqını, köçkünü eşidən yoxdur,
Alınıb torpağı, evi özündən.
SSRİ deyilən müqəvvə budur?!
Xalq batır nadanın "səhvi" üzündən.

Bizdə quş tüfəngin tutub alıblar,
Həm göy qan ağlayır, həm də yer yanır.
Burda vəlvələyə xalqı salıblar,
Yerevan anbaan hey silahlanır.

Dığalar arxalı -əli silahlı,
Qorbaçov önündə büsbütün haqlı.
Öz qətliamında bizik günahlı
Gündüz haqq gəzirik əli çıraqlı.

Gedir "demontajı" vicdanın, əqlin,
Gedir həqiqəti pozan oyunlar.
Gedir "uğurunda vətənin, xəlqin"?!
Fərdin məzarını qazan oyunlar.

Qaldırıb kürsüyə alçaq kəsləri,
Çevirib mandata saxta "səsləri".
Bütün bələləri, faciələri,
Keçmişin adına yazan oyunlar.

Hər şəhər, hər oba, ev batıb qana,
Divanlar tutulur Azərbaycana.
Milləti çevirib gur mikrafona
Oyunun ardında susan oyunlar.

Yatmayıb gecələr səhərə kimi
Şahid vəziyyəti təhlil eləyir.
Dünya çalxalanır bir nehrə kimi
O, qorxan hər gözə çöp düşər, - deyir.

AĞIL

Ağılsız kəllələr bütə enərlər
Dünyanın başında duran - ağıldır.
Ağıllı canlılar şirə dönərlər
Cəsarət - ağıldır, meydan - ağıldır.

Ər evin dağıdar çənə arvadlar,
İgidə nə gərək yüyənsiz atlar?!
Axmağın davası başında çatlar,
Savaşı aparın, vuran - ağıldır.

Dəlidir - külək tək dörd yana əsən,
Atadan, anadan, qardaşdan küsən.
Düşmənin önünü sədd kimi kəsən,
Dostun arxasında duran - ağıldır.

Səbrlə tükənməz çəkilən çilə,
Sirrini yad yerdə gətirmə dilə.
Qəvi düşməninə yamanlıq elə
Təxribat ağıldır, taran - ağıldır.

Qurur puç ümidlər, cəfəng xəyallar,
Oyuncaq krala boz kardinallar...
Gic başdan əksilməz boş qeylü-qallar.
Dağlar--sonsuz gücdür, aran--ağıldır.

Məna bulağından arif su içər.
Ağıllı yüz ölçüb, bir sonda biçər.
Zəfərin yolları şüurdan keçər
Cahad bir ağıldır, Quran - ağıldır.

3. HƏR KƏSİN ÖMRÜNDƏN BİR QATAR KEÇİR

Qırmızı imperiyanın süqutu ərəfəsində qlobal erməni avantürası
- Qorbaçov yenidənqurması nəticəsində Azərbaycan fasiləsiz
şəkildə ağır faciələrlə üzləşir. Naxçıvanın blokadası, 20 Yanvar,
Qarabağın işğalı və i.a. Bütün bunlar millətin tarixi qan yaddaşına
çevrilir.

Astara vağzalı. Soyuq qış çağı,
Ana son ümidə bükür qundağı.
Kəsir şaxta, boran nəfəsi burda,
Məhv olur yaşamaq həvəsi burda...

Naxçıvan blokada şəraitində
Qalıbdır yollarda naxçıvanlılar
“Millət-millət olur: darda, çətində
Dünyanın bu üzü, bir - o üzü var!”

Hansı yollar ilə bu camaatı
Mənzilə yetirmək: belədir soru.
Yaşayır əsrtək anı, saati
Avtokombinatın baş direktoru.

Yolda qoca da var, körpə də vardır.
Yolu açıq olan tək intizardır.
Qırılır gözlərdə qızıl inamlar,
Tüpürür Leninə "köhnə" kişilər.

İki-üç yaşında uşaq nə anlar
Qatarın yolunu kəsibdi "yan"lar?!
Mixail Qorbaçov - Yenidənqurma:
Təkrar-37, Yenidənqırma.

DİKTATURA

Boşuna səadət gəzmə burada:
İstibdadda kefi gəda eləyir.
Nə bəndə yetişir, nə Tanrı dada:
Müstəbid hər şeyi əta eləyir.

Hara göz qoyursan hey söküntüdür,
Əməllər - fırlıdaq, söz-sürüntüdür.
Ölkədə hökumət boş görüntüdür -
Yurdda hökmləri "çete" eləyir.

Tarixi "uğurlar" - alqış, çəpikdir,
Qanunlar ağızdan axan köpükdür.
İnsanın qiyməti bircə qəpikdir.
Dövrən hər hörməti itə eləyir.

Məclisin sükanı verilir səyə,
Malını oğrudan alammır yiyə.
Haram imarətlər baş vurur göyə
Amillər vergini lütə eləyir.

İstibdad zülmətdir heç sabahı yox,
Məzlumun, kasıbın heç pənahı yox.
Bəlkə, müstəbidin heç günahı yox -
Xalqa nə eləyir Xuda eləyir?!.

...Əyarı dəyişməz xalis insanın,
Dərin düşüncələr üzür Şahidi.
Bu alçaq rejimin, qanlı dövranın
O bir Şahididir, mən bir şahidi.

Nazirə söz verib o - kişi sözü,
İki sutkadır ki, yumulmur gözü.
Onun nə gecəsi, nə gündüzü var,
İranla aparır sərt danışqlar.

Nəhayət, razılıq alınır şərtlə:
Bütün "İkarus"lar möhürlənməli;
Keçib İran üstədən böyük sürətlə
Cəmi bir sutkaya geri dönməli.

Narahat Bakıda rəhbərlik bu an,
Qəti əmr eləyir: "Sərhədi keçin!
Yazın marşruta "Bakı-Naxçıvan"
İranda ən qısa yolları seçin!"

Dözməyib taleyin ağırlarına
Bitirdi ömrünü yolda bir qoca.
Bu gündən suallar yağır yarına:
Kimlərdir günahkar bir belə suça?..

RİCƏT

Bir ömür qıl üstə yeriyir insan
Tale hamı üçün Bərxət kimidir.
Əcəl bir gün artıq verməz heç imkan.
Ömür ələ düşən fürsət kimidir.

Mühit məhbəsində boğulur həvəs,
Ehtiyac cəngində kəsilir nəfəs.
Sabaha üz tutub yaşayır hər kəs:
Ümid doyurmayan işrət kimidir.

Göy üzü buludsuz, aysız ötüşməz,
Günəşin kölgəsi özünə düşməz.
Məcnunun Leylaya əli yetişməz -
Məhəbbət ömürlük həsrət kimidir.

Şairim, sızlayır durmadan yaram.
Azadlıq! - deyibən zar-zar ağlaram.
Adəmlə Həvvadan başlayıb haram:
Yaşamaq - taleyə rüsvət kimidir.

Demə bu dünyanın işi bəllidir;
Bayaq diri olan indi ölüdür.
Qadınlar, uşaqlar qorxu içində -
Yatır "bığböylər" pərqu içində

Odur "İlan dağı" əsrlər yorub,
Naxçıvan gecəni yuxusuz qalıb.
Möminəxatunum günəşlə durub,
Sayəsin tarixin üstünə salıb.

Abidə önündə durdu maşınlar...
Şəhər doğmaları arayır burda.
Nə qədər yollarda hələ qalan var -
Millət nələr çəkmir şaxtada, qarda.

Şahid göz gəzdirir. Meyid-sahibsiz...
İnsan diri gedib, ölü gəlibdir.
"Qocanı" öz evi gözləyir, hərgiz
Durna köç eləyib, teli gəlibdir.

Yorğunluq Şahidin qəddini əyir,
Yaxşılıq itirən deyil Naxçıvan.
Mühüm tapşırığa əməl eləyir,
"Yükü" son mənzilə çatdırıncan.

Qoşulub ürəkdən obaya, elə
Şahid bu dəfndə iştirak edir
Dönür ürəyində qəzəbi selə -
Axı, bu qocanın günahı nədir?

Necə doğru demiş qoca Şirazi,
Bəşər bir bədənin üzvləridir.
İnsan ola bilməz ölümdən razı -
Hər yaşayan -ölən bizdən biridir.

RİCƏT

Bir can borcumuz var qoca dünyada
Uca Tanrımızın öz qarşısında.
Bu borc qaçılmazdır cəhdlər bihuda
Sərvət qarşısında, söz qarşısında.

Oğrular qanundan qalalar qurub,
Cinayət cəzaya qandallar vurub.
Yalan həqiqətin taxtında durub,
Düzü görən yoxdu göz qarşısında.

Başa da düşülmür kim-kimdir, nədir?
Sənə kim doğmadır, kim biganədir.
Qarğalar bülbülə nəğmə öyrədir,
Kül oddan danışır köz qarşısında.

Ər başı namərdlər qoltuğundadır,
Ac ölkə vədlər bolluğundadır.
Koroğlu Həmzələr "qulluğunda"dır
Yaxşı boyun əyib pis qarşısında.

Ariflər zülmətdə, əskiklər taxtda,
Fırlanır geriyə fələk də, vaxt da.
Mizanlar pozuqdur, əyarlar saxta
Qızıl qiymətsizdir mis qarşısında.

Neçə diləyimiz qalib ürəkdə
Yarıyuxuluyuq, yarı gerçəkdə.
Həyatı nə qədər əyri getsək də,
Durmuşuq ölümün düz qarşısında.

Kreml oynayır Qərblə üz-üzə
Qurbanlıq rolunu veriblər bizə.
Qlobal fırıldaq belə qurulub,
Altında "Qorbaçov" imzası durub:

Xırda ölkələrə "azadlıq" vermək.
Sonra ayrılıqda üstə yerimək.
Zəifin malını əlindən almaq.
Hər kəsi çıxılmaz labirintə salmaq!

İmperiyaların qürub çağında
Xırda tiranları başa çıxarmaq.
Milli istiqlalın addımlığında
Millətin ümidin boşa çıxarmaq.

Qlobal maliyyə böhranlarının,
Ağzına fəhləni, işçini atmaq.
Durub tərəfində haram, harının,
Dollar dünyasının ömrün uzatmaq.

Xırda çəki daşı - xırda talelər -
Balansı yerində saxlamaq üçün.
Bürüyüb səmanı ahu-nalələr:
Dolubdur buludlar ağlamaq üçün.

...Qoşulub bu yasda obaya, elə
Şahid dəfndə də iştirak edir.
Dönür ürəyində qəzəbi selə
Axı, bu insanın günahı nədir?

Bəli, bu dünyada oyunlar gedir,
Zaman zəifləri belə məhv edir.
Biri vardı ilə başlayır həyat,
Biri yoxdu ilə nağıllar bitir...

QATAR

Hər kəsin ömründən bir qatar keçir,
Hərənin əlində bir bileti var.
Kimsə bu qatarı yanılış seçir
Hərdən səhv düşür tale-ünvanlar.

Heç kəs ilk vağzalda qalmaq istəmöz,
Arzular ürəyi yollara çəkər.
Qoprarar insanın taleyində səs
Bir qatar, bir vaqon, bir də ki təkər.

Gen dünya insanın başına dardır
Çoxu doğmaların gözündən uzaq.
Hər kəsin qəriblik dastanı vardır
Hamı ömür sürür özündən uzaq.

Ölüm vağzalıdır sonuncu ünvan
Bütün həsrətlilər burda görüşər.
Hər kəsə son kərə qurular divan:
Hər bəxtə, taleyə bir son gün düşər.

Hər kəsin ömründən bir qatar keçər,
Hərənin əlində öz bileti var.
Çoxu ünvanını yanılış seçər
Hamını bir yerə gətirər qatar.

III HİSSƏ. MÜHARİBƏ - olduğu kimi

93-cü ilin ortaları.

Respublika xaosa sürüklənib. Ölkədə hakimiyyət dəyişikliyi baş verir. Yeni Ali baş komandan xalqı işğal edilmiş ərazilərin müdafiəsinə çağırır. Bizim qəhrəmanımız da dərhal bu çağırışa qoşulur. O, Şəhərlərərası və Beynəlxalq Daşımalar Birliyinin baş direktorluğundan istefa verib, Qarabağ uğrunda vuruşmaq üçün paytaxtın Nərimanov rayonundan birbaşa döyüş bölgəsinə yollanır və orada "N" sayılı hərbi hissənin 6-cı taboruna başçılıq edir. Atəşkəsəcən xeyli uğurlu hərbi əməliyyatlar keçirir, yüksəkliklərin alınması, ərazilərimizin azad edilməsində mühüm rol oynayır. Yaralanır - II qrup Qarabağ müharibəsi əlili və "Azərbaycan bayrağı" ordeni ilə geriye -

öz köhnə əmək kollektivinə dönür və ona yenidən rəhbərlik edir. Hal-hazırda o, "Magistral-Ekspress" Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətin prezidentidir. O, bu gün eyni zamanda qədim mədəniyyət abidələrimizin qorunub saxlanması və mənəvi dəyərlərimizin müdafiəsi uğrunda da fəal mübarizə aparır.

Gedir düşmən ilə qanlı döyüşlər
Beyləqan, Horadiz, Füzuli boyu.
Bu böyük tarixi şanlı döyüşlər,
Sınayır qəhrəman Oğuz soyunu.

Burda mənasızdır dialoq, hədə -
Döyüşdə sözünü silahlar deyir.
Müdrilər haqlıdır: müharibədə
Hər güllə bir ana qəlbinə deyir.

...Qara pencəyini atıb çiyinə
Şahid bulvara da gedə bilərdi.
Almayıb Vətəni, Xalqı eyninə -
Həyatı əyləncə edə bilərdi.

Gedir Qarabağa vətənsəvərlər
Dönür ev-eşiyə bədənsəvərlər.
Savaşın ruhudur döyüşən əsgər!
Milləti tarixdə yaşadır hünər!

Savaş yalnız qəzəb, kin demək deyil -
Namusdur, vicdandır, ibrət dərslidir.
Günəş yalnız işıq, gün demək deyil -
Həyatdır, sevincdir, eşqdır, arzudur.

Sərvətin, mənsəbin yanından keçər
Döyüşü taletək qəbul edənlər.
İnsanlıq uğrunda canından keçər -
Həyatı ölümlə kamil edənlər.

Bir meydan - Bakıdır, biri - hərbiyyə
Hərənin bir şeyə qarışb başı.
Vətəni bölüblər iki cəbhəyə -
Vəzifə savaşı, Torpaq savaşı!

Zorun qarşısında zor olmalıdır:
Tarix imtahana çəkir ərləri.
Zori Balayanlar kor olmalıdır:
Minir Koroğlular boz kəhərləri!

Şahid ikinci kəs hərbi and içir -
Başlayır taledə tufanlı günlər.
Millətin ruhudur döyüşən əsgər:
Vətəni tarixə bağlayır hünər.

RICƏT

Mənə dəstək verin, mənə ün verin!
Tarixi nizama sala bilim mən.
Mənə möhlət verin, mənə gün verin
Düşməndən intiqam ala bilim mən.

Alçaq zamanədən cana yığmışam,
Məgər öz evimi özüm yıxmışam?!
Bütün dünya ilə cəngə çıxmışam,
Özümlə təklikdə qala bilim mən.

Düşmən var olubdur yurdundan "Yox!"dan
Mənim qiyamətim başlanıb çoxdan.
Çıxmışam kənara taledən, vaxtdan:
İsrafil surunu çala bilim mən.

...Onu tanımayan, sevməyən yoxdu
181 sayılı hərbi hissədə.
Kapitan qarşıya bir plan qoydu,
Tabor yetəcəkdir, demək, məqsədə...

Gedir Haramidə tank döyüşləri
Yerlə göy lərzəyə gəlib savaşdan.
Hərbidə qanun var əzəldən bəri:
Döyüşdə artıqdır əsgər qardaşdan.

94-cü ilin soyuq yanvarı.
Bəytəpə uğrunda vuruşlar gedir.
Öndədir Şahidin cəsur taboru,
Döyüş qələbəylə, zəfərlə bitir!!

Böyük Qələbənin gəlir sorağı.
Sancılıb zirvəyə Vətən bayrağı!
Alqışlar bürüyüb həm solu, sağ -
Uzaqda deyildir son zəfər çağı.

Harami düzündə, bax, dərs verirlər
Yanıb tüstülənir Haykın tankları.
Bizdə öz qanilə yedizdirirlər
Dəvət olunmamış ac qonaqları.

Zərdablı Haqverdi kimi igidlər
Qurban elədilər Vətənə canı.
Öz cavan ömründən keçən şəhidlər
Ədəbi yaşadır Azərbaycanı.

Milli Ordumuzun zəfər yürüşü!!
Çəkilir geriyə qorxaq erməni.
Tülkü gedə bilməz Aslan yerişi,
Hörmüz yenəcəkdir bəd Əhriməni.

Altıncı taboru düzüb sıraya
Hamını nəzərdən keçirir Şahid.
Savaşın açdığı hər bir yaraya
Vətənin köksündə məlhəmdir şəhid!

KÖLƏLƏR VƏ AZADLAR

Fərman kölə etmir: əsl kölələr,
Qorxudan bağırı yarılanlardır.
Ruhu qul, varlığı qara kölgələr,
Qorxudan ayağa sarılanlardır.

Kimdir qul? - qoy bilsin sözün yeyənlər:
Qul deyil savaşda kəfən geyənlər.
Qul - zülmə, zalıma boyun əyənlər,
Zəfərə ümidi qırılanlardır.

Xoşbəxtlər güləndə, gözündən gülər.
Gülün günəş eşqi qayanı dələr.
İgid ər alınından gülləyə gələr, -
Kölələr kürəkdən vurulanlardır.

Azaddır - əməli, sözü doğrular,
Azaddır vicdanı gül qoxulular.
Azaddır meydanda Qoç Koroğlular,
Kölələr - savaştan yorulanlardır.

Cahangir Əliyev - cənab kombriq
Təcili tapşırıq verir kapitana:
Atəş zolağını keçib gələrək,
Görüş istəyibdir gənc ata, ana.

Budur müharibə: ana oğlunun
Yanıb yox olduğu torpağı görür.
Şahid göz yaşı tək yağan dolunun
Vurduğu ziyandan uzağı görür.

18226305 -

On səkkiz milyon iki yüz iyirmi
Altı min üç yüz beş nömrəli çaxmaq:
Anaya, ataya gəlmir dərd kimi
Şəhid övladına bu cürə baxmaq.

Dik tutub başını Fəxrəddin kişi
Qayıdır Zərdaba böyük fəxrlə.
Nə zamanı söyür, nə də gərdişi,
Şəhid atasıdır - dözürlü səbrlə...

İndi bir oğlu yox, min oğlu vardır,
Döyüşən əsgərlər onunkulardır.
Gözün tək arzusu - səhərə bağlı,
Əsgərin həyatı - zəfərə bağlı.

BİZ

Haqqın dərğahına Fərhadlar kimi
Əlində külüngü gələnlərik biz.
Qəlbində gizlədib kədəri, qəmi
Həsretin üzünə gülənlərik biz.

Mənasız gəlmədik heç də həyata.
Andı, sədaqəti vermədik bada.
Bu zəri, zərgəri saxta dünyada,
Saf zərin qədrini bilənlərik biz.

Hər ağıl anlamaz sevdanın gücün.
Tacdan yuxarıdır bizimçün hüsn.
Bir zərif ürəyə yol açmaq üçün,
Min dağın köksünü dələnlərik biz.

Birdən uca deyil məqamı yüzün,
Əyrinin ağası, quluyuq-düzün!
Eşqin kitabından xəyanət sözün
Bağrının qanı ilə silənlərik biz.

Eldən ayrı deyil bizim baxtımız,
Haqqa dua ilə keçir vaxtımız.
Qurulub qəm üstə könül taxtımız,
Sevinci hamıyla bölənlərik biz.

Budur, hücumdadır Altıncı tabor
Bəytəpə ardınca daha dörd uğur...
Füzuli. Aşağı Veysəlli kəndi,
Durub yüksəklikdə düşmən: "Əfəndi!"

Artilleriyanın üç saat sürən
Mərmi yağışları. - Dığalar pərən!
Tanklar hücumdadı, top hücumdadı.
Əlimiz daha bir yüksəyə çatdı!

Beyləqan-Horadiz uğurlu yürüş.
Tarixə yazıldı bu şanlı döyüş.
Mükafat ayrılır! 4 milyon manat
Şəhid ailələrə edilir barat.

Uğrunda savaştın hər daşın, dağın
Əmri gözlənilir komandanlığın.
Vətən sevgisidir ən böyük duyğu,
Milləti yaşadır qələbə ruhu!

Şahidin taboru gizli cəbhənin
Diqqət-nəzərini çəkir özünə:
Öcünü almaqçın hər qələbənin
Neçə sui-qəsdçi düşüb izinə...

94-cü ilin 7 yanvarı.
Gündüz saat 3-4 radələrində.
Alovlu güllələr deşir buz qarı
Taborun 3-cü bölük yerində...

Öndə bir düşmən var - adı erməni -
Arxada neçədir? - onu kim bilir.
Kim açıb Şahidə iki cəbhəni -
Nədir bu oyunun sonu, kim bilir.

Kürək söykədiyi, çörək kəsdiyi,
İnsanı insana nə edib düşmən?
Aruzlar durduqca bir Oğuz bəyi
Sığortalanmayıb namərd güllədən.

“Yaxşı ki, güllədən qurtuldum yenə
Tanrı möhlət verdi ömrümü mənə.
Vətənin nəinki vətəndaşını, -
Qoruyam mən gərək adi daşını!..”

...Hər döyüş qabağı, hər döyüş sonu
Həyat düşündürür dərinə onu:
- Səfərbər eləyib bütün milləti:
Qorumaq lazımdır mədəniyyəti.

Bu yurdun tarixdir kəsəyi, daşı,
Qamusdur, muzeydir hər addımbaşısı.
Demə, bu ərsinlər, kuzələr nədir? -
Hər saxsı parçası bir səlnamədir.

Vətən yalnız torpaq, su demək deyil,
Babalardan qalmış mədəniyyətdir.
Hər naxış, hər oyma, hər ilmə, hər gül,
Dünyaya sığmayan bir həqiqətdir.

Onları toplayıb bir yerə yığmaq -
Ərzə mədəniyyət göziylə baxmaq.
Bəzən bir ərsinçin candan keçərək,
Onu xilas etmək talançılardan -

Hər kəsə mənəvi borc olsun gərək
Tarix qorunmalı yalançılardan!
Hər döyüş qabağı, hər döyüş sonu
Həyat düşündürür dərinə onu.

Bir Tanrı sirridir bu yer, bu cahan
Bəlkə də, hər şeydə dərin mənə var.
Bəzən başa düşmür, anlamır insan
Dünyaya gəlməkdə, getməkdə nə var?!

Buludu əmməsə, quruyar dəniz.
Xanım-xatunluqdan uzaqdır kənz.
Arifə, cahilə bölünmüşük biz:
Bir dana başlı var, bir də danə var.

Oxuyub çox sirdən olmadıq agah:
Bəşərin üzünə bağlıdır dərgah.
Gədədan bəy olmaz, nökdəndən də şah
“Peşkanı” “ferz” edən neçə xanə var.

Həyatdan dərini almır hər insan.
Könlünü mehraba salmır hər insan.
Yeyib-içməyindən qalmır hər insan.
Hər məscid yanında bir meyhanə var.

Oxuyun qəlbimi kamanda, tarda
Bağlıdır taleyim bu doğma yurda.
A dostlar, ürəyim dəryadır orda
Əlli sədəf varsa, yüz dürdanə var.

...Dünən güllə atıdı ona "dostları"
Şahidin ömrünə sui-qəsd olub.
Üzünə gülübdür öz bəxti, yarı, -
Yenidən anadan sanki doğulub.

Bənzər hər qızılbaş bir qızıl gülə
Qızılbaş alınından vurulub ölər.
Arxadan atılsa, igidə güllə,
Onu yalnız tale qoruya bilər.

Keçir ürəyindən qəzəb selləri
Dalğalar sədləri hey vurub aşır.
Dinib-danışdıqca könül telləri
Fikri tarixlərdə gəzib-dolaşır:

HƏSBİ-HAL

Kişinin vicdanı sekuntantıdır,
Hər kəsin özüylə bir dueli var.
Olumdan ölümə bircə santıdır,
Hər kəsin tətikdə duran əli var.

Xoş həyat hər kəsin son qış nağlı,
Hər baş bələlidir, hər ürək dağlı.
Tükənməz deyildir insanın ağı.
Hər kəsin könlündə yatan dəli var.

Həyat səbrlidir, tale ərköyün
Yerdən soruşulmaz nizami göyün.
Bəndədən qurtulan bir namərdliyin
Tanrı hüzurunda min bədəli var.

Dövr edir kainat, dönür qərinə
Gedənin bir kimsə ölməz yerinə.
Həyatda əbədi deyildir heç nə -
Dünyanın bir sonu, bir əzəli var.

Hər daşın, kərpicin öz yeri vardır
Bizim Vətən adlı can mülkümüzdə.
Şərəfi qoruyan xas insanlardır,
Bu bəy yurdumuzda, xan ölkəmizdə.

Vətən torpağında hər kiçik daşın
Taleyi barədə düşünən zaman -
Necə arasından yarın-yoldaşın
Namərd gülləsinə tapılır imkan?!.

Hər döyüş qabağı, hər döyüş sonu
Həyat düşündürür dərinədən onu.
Allahın Rəsulu: “Düşmən var!” deyib
“Cənnətə açardır Qılınclar!” deyib.

Komandir düşünür: verir son qərar -
Taborda erməni agentləri var.
Bizim xeyrimizə işləyir zaman.
Xəyanət özünə axtarır imkan...

704-cü briqadada
Dövlət çevrilişi hazırlığı var.
Xəyanət qoxusu artır havada
Qoşulub iblisə xain insanlar.

Dünən güllə atan, gör kimi öyür:
"Səninlə qardaşam, öluncə" - deyir.
Qiyama çağırır onu "qonaqlar,
Xalqa xəyanətə nə deyər dağlar?!

Çəkilin yollardan xain gürzələr,
Meydan düşmən gözü tökənlərindir.
Vətən üzərində bütün kürsülər,
Millət namusu çəkənlərindir!

Bəlkə, yoxlayırlar böyüklər onu:
Əks-kəşfiyyatın bu öz oyununu?..
Düşünür dərindən Şahid beləcə--
Çıxarır olaydan qəti nəticə:

OLMUR

Zaman qarışıqdır, tale--qaranlıq.
Daha gecələrin gündüzü olmur.
Kimsə öz sözündə durmur bir anlıq--
Min əhdi-peymanın bir düzü olmur.

Günahkar Tanrıdan ələyir giley
Kəpəyi un əvəz ələyir ələk.
Yalan üzərində qurulub hər şey
Kimsənin bir dili, bir üzü olmur.

Payız gələn kimi yarpaq saralar,
İnsan sürünəndə uçar paralar.
Bəhanə gəzməsin qəlbi qaralar
Eşqin kitabında um-küsü olmur.

Şair, yorma daha ağrıyan başı,
Qoy axsın ürəyə gözünün yaşı.
Xainin Vətəni, dostu, qardaşı,
Atası, anası heç kəsi olmur.

...Dünən bir səngərdə döyüşən əsgər
Bu gün üz-üzədir iki düşmək tək.
Köksündə sönsə də yanar qəlpələr, -
Şahidi ağrıdır bu acı gerçək.

HƏYAT

Həyat - bir oyundur, insan oyuncaq,
Əcəl bu oyunun baş hakimidir.
Heç kəs öz əlinə oynamır gerçək;
İnsan dəyişilən fiqur kimidir.

Kimsənin taleyi əlində deyil
Pulda bağlanıbdır hamı elə bil.
Hələ doğumundan öncə neçə il
İnsan "Titanik" tək batan gəmidir.

Kimsə qurtulmadı pul ilə, varla,
Aşıqlər baş qatdı eşqlə, yarla.
Ölüm-kombayndır, talelər-tarla,
Ömür biçiləcək hazır zəmidir.

Dalğa tək toqquşur sərvətlər, güclər,
Xoşbəxtdir dünyada dəlilər, giclər.
Ani, ötəridir bütün sevinclər:
Həyat itkilərin, dərdin cəmidir.

Bakı qan ağlayır: ölkədə qiyam.
Baş nazir qiyama başçılıq edir.
Cəbhədə qaydalar başqadır tamam--
Əsgər yalnız düşmən üstünə gedir.

Şahid də əsgərdir - Vətən əsgəri,
Ordu siyasətə qarışa bilməz.
Ey qara buludlar, çəkilin geri,
Sizdən bu torpağa heç xeyir gəlməz.

Alınır qarşısı qiyamın dərhal.
Paytaxt nəfəs alır yenə dərindən.
Millət tezlik ilə tutur hal-əhval
Vətənin bu gözəl baş şəhərindən.

Ali baş komandan! Millətin gücün,
Bütün zəfərlərin zirvəsi sayır.
Düşmən üzərinə son hücum üçün,
Ordunun ürəyi coşub-qaynayır.

Kiçik axıntılar quruyar gec-tez
Gücü selə dönər Kürləşənlərin!
Dünya qabağında dayana bilməz -
Varlığı yumruq tək birləşənlərin!!!

9 oktyabr 94-cü il -
"Azərbaycan bayrağı" ordeni alır.
Arzular qəlbində açılır gül-gül
Bəli, qəhrəmanlar daim ucalır!...

Dünya dövlətləri ayağa durur--
Yeni bir qlobal layihə qurur.
Daha “Atəşkəs”dir oyunun adı--
Bu--nə sülh deməkdir, nə də hücumdur...

Susur bircə anda topların səsi--
Qalxır Qarabağın həzin naləsi...
--Atəş pozulmazdır!--dünya əmindir:
Fransa, Rusiya, ABŞ zamindir...

Endirir silahı əsgərlər yerə.
Ordu tabe olar verilən ƏMR-ə.
Atəş pozulmazdır savaşı xəttində,
Atəşin, hədəfin təmas xəttində...

Atəşkəs bağlanıb, donubdur savaşı
Ən böyük dövlətlər veriblər qərar.
Eh-ey! Vətən oğlu, möhkəm hazırlaş,--
Ordu güclü olsa, düşmən basılar...

Unutma bu yurdun hər qarışını
Geriyə qaytarmaq sənə borcundur.
Masalar önündə yorma başını--
Əsil müdafiə elə hücumdur!

Unutma, yurduna girən düşmənin
Qəbrini burada sən qazacaqsan.
Şahidi olaraq sən qələbənin
Onu tariximə sən yazacaqsan!

Namiq ATABƏYLİ

POEMANIN MÜƏLLİFİ

Namiq Atabəyli

1958-ci ildə Kürdəmir rayonunda tanınmış jurnalist Rəşid Fərəcovun ailəsində anadan olub.

BDU-nun məzunudur. Tələbəlik illərində VIII Respublika elmi konfransında (1980-81-ci il) "Azad şeirin poetikası" əsəri I dərəcəli Diploma və Qızıl medala layiq görülüb. Elmi Şuranın qərarı ilə aspirant saxlanması qərara alınıb. Lakin zabit kimi könüllü hərbi xidmətə gedib

. Uzun illər Bakı şəhərində pedaqoji fəaliyyət göstərib. 1990-cı ildən bu günəcən - "İlham", "Dan ulduzu", "Azərbaycan" qəzetlərində, "Ulduz", "Region plus" jurnallarında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 1994-2004-cü illərdə informasiya üzrə ali dövlət qulluğunda olub.

Ədəbi tənqid, şeir və nəsr əsərləri, tərcümələri (M.Kuzmin, İ.Severyanin, Mark Şaqal, M.Zoşşenko, Y.Balasaqunlu, A.Blok, Yevgeni Zamyatin və b.) dərc olunub. Totalitarizmin və hüquqi dövlətin tədqiqatçıları-- İvan İlin və Jelyü Jelevin milli türkcəmişə ilk tərcüməçisi olub. Bəzi şeirlərinə simfonik mahnı bəstələnib (bəstəkar: Ədviyə Rəhmətova) və "Qızıl fonda" daxil edilmişdir.

İlk kitabı - "Azadlığın qədri" 1996-cı ildə Bakıda işıq üzə görüb.

"Eol arfası" adlı şah istibdadı əleyhinə ilk poeması hələ tələbə ikən Q.Beqdeli və Firuz Sadıqzadənin təqdimatında 1979-cu ildə İİR-də dərc edilib.

"Şahid" lirik-fəlsəfi poeması müəllifin oxucularla növbəti görüşüdür.

KİTABIN SƏHİFƏLƏRİNDƏ

ÖN SÖZ

Şərəflə yaşanan ömür (Nəriman Həsənzadə).....	5
İşğal edilmiş Azərbaycan torpaqları.....	10

BİR ÖMRÜN SƏHİFƏLƏRİ

Bir ömrün səhifələri (sənədli очерк).....	11
Muxasdan başlanan yol.....	14
DTK-nın istintaq təcridxanasında.....	16
İmperiyanın yazılmayan qanunları.....	26
Naxçıvan mühasirədədir.....	27
Günnüt harayı.....	29
Əsir alınmış kənd.....	35
Türkiyə Naxçıvanın ərazi təminatçısıdır.....	37

Laçın ətrafında döyüşlər səngimirdi.....	39
--	----

QARABAĞ MÜHARİBƏSİ

Qarabağ müharibəsi.....	43
Xidməti xasiyyətnamə.....	45
Uğurlu döyüş əməliyyatları.....	48
Sui-qəsd.....	59

Altıncı tabor qəhrəman döyüşçüləri (şəkillər).....	65
---	----

Şəhid olmuş zabit və əsgər heyətinin siyahısı.....	81
Yaralanmış zabit və əsgərlərin siyahısı.....	82

Ordudan tərxis etdilər.....	85
“Azərbaycan bayrağı” ordeninə layiq görüldü.....	86

Müqəddəs torpağımızı xilas etməliyik.....	87
Son döyüşə az qalıb.....	89
Baş direktor vəzifəsində.....	91
Ş.Həbibullayevin şəxsi kolleksiyası.....	93
Söz ardı.....	103
Ş.Həbibullayevin şəxsi kolleksiyası (şəkillər).....	109

Ş. HƏBİBULLAYEVƏ HƏSR OLUNMUŞ ŞEİRLƏR

Ay Şahid (İlyas Tapdıq).....	118
Mis üzərində imza (Ələmdar Quluzadə).....	120
Səni döyüslərə səslədi vətən (Rahil Məmməd).....	122
Millətin şərəfi, namusu torpaq (Əbülfət Mədətoğlu).....	124
Sənin kimi igid varmı (Qələndər Xaçınçaylı).....	125
Qürur duyacaq (Qara Tülpan Ağcalı).....	127
Bəytəpədə tarix yazdın (Ziyəddin Səlim).....	128
Anam Azərbaycana (Əyyub Şuşalı Şirvanlı).....	130
Şücaət (Qəşəm İlqar).....	132
Məni (Narıngül Sadiq).....	134
Ata (Günəl Salmanlı).....	136
Deyirlər (Salam Cavadlı).....	138
Hansı deyim (Xədicə Murad).....	139
Bizə ana olan vətən -Qıbləgah (Ədalət Əsgəroğlu).....	141
Cəsarət rəmzisən, Şahid (Nəcibə İlkin).....	142
Ürəyimizdə (Nəcibə İlkin).....	143
Ömür yolu (Sabir Baba Eyvazlı).....	145
Vətən basılmazdır (Mahmud Vəli).....	147
Əsirgəmə güc (Surxay Hatəm Mövlamverdi).....	148
Ləyaqətin sınağı (Bəydadaş Cəfərli).....	150
Qələbə sevdalı bir zaman gəlir (Əli Toxlucalı).....	152

Şahidim (İdris Şükürlü).....	153
Bəytəpədə bəy igidlər (Səməd Məftun).....	154
Haydı, mərd igidlər (Süleyman Osmanoglu).....	155
Vətən igid şahidlərlə öyünür (Çingiz Teymur Zəkulla).....	156
Həyat savaş meydanıdır (Namiq Atabəyli).....	157
İgidlər səngərə qayıtmalıdır (Gileyli Bəylər).....	159
Sənin qədər (Eldar Həsənlı).....	161
Bu ad planeti dolaşib gəzir (Oqtay Rza).....	163
Ay Şahid qardaş (Balayar Sadiq).....	166
Sancaq İrəvana bayrağı, Şahid (Nəsib Qaramanlı).....	168
Boevoy ofiser (Aleksandr Rodionov).....	170

Ş. HƏBİBULLAYEVƏ HƏSR OLUNMUŞ POEMA

Şahid (Namiq Atabəyli)	172
------------------------------	-----

Ş.Həbibullayevin həyat səlnaməsi haqqında yazılmış

əsər (Babək Qurbanov).....	214
----------------------------	-----